

מצות

...השב תשיבנו

לגננות

השבוע נקרא בבית הכנסת את פרשת משפטים. בפרשה זו אנו למדים על עוד מצוות שקיבל משה בהר סיני. בין השאר, מופיעה בפרשה גם מצות השבת אבדה.

מצות השבת אבדה מובאת בשני מקומות בתורה: בפרשה שלנו (שמות כג, ד): "כִּי תִפְגַּע שׁוֹר אִיִּבָּךְ אוֹ חֲמֹרוֹ תֵּעָה - הָשֵׁב תְּשִׁיבֵנוּ לוֹ", ובפרשת כי תצא (דברים כב, אג): "לֹא תִרְאֶה אֶת שׁוֹר אֲחִיךָ אוֹ אֶת שִׁוֵּי נִדְחִים וְהִתְעַלְמָתָּ מֵהֶם - הָשֵׁב תְּשִׁיבֵם לְאֲחִיךָ... וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל אֲבֹדַת אֲחִיךָ אֲשֶׁר תֵּאבֹד מִמֶּנּוּ וּמִצֹּאֲתָהּ, לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם" - אסור למוצא אבדה להתעלם ממנה, עליו להשתדל להשיבה לבעליה.

מצות השבת אבדה כוללת בתוכה מצות עשה שבין אדם לחברו להחזיר אבדה לבעליה ומצות לא תעשה שלא להתעלם מאבדה שנמצאה.

השב תשיבנה

התורה אינה מסתפקת רק בלקיחת האבדה והשבתה לבעליה, היא מטילה על המוצא גם אחריות לשמור את האבדה, לפרסם ולהכריז על מציאתה ולטפל בה עד למציאת בעליה.

בימינו מקובל להכריז על אבדות שנמצאו באמצעות תליית מודעות, הפצת הודעות ברשתות החברתיות, מסירת המציאה לתחנת משטרה קרובה או למחלקות אבדות בגופים ציבוריים. נוכל לשאול את הילדים:

איפה לדעתכם כדאי לפרסם מציאה שמצאנו או דבר שאבד לנו? (במרשתת, על לוח מודעות, בפלאפון...).

אפשר להכין בגן עם הילדים לוח אבדות ומציאות ולתלות אותו בכניסה לגן.

גם על פי חוקי מדינת ישראל, המוצא אבדה מחויב להשיבה. על פי חוק זה, אם לאחר ארבעה חודשים אין בעל האבדה דורש אותה, אנו מניחים שהתייאש ממנה והיא נעשית לרכושו של המוצא.

נושא השבת אבדה קרוב לחיי הילדים ואפשר לחנך באמצעותו למושגי הלכה הקשורים למצוות שבין אדם לחברו.

נוכל לשאול את הילדים על ההתנסות האישית שלהם בנושא זה:

איילו דברים אבדו לכם?

איך הרגשיתם כשלא מצאתם את האבדה?

האם מישהו סייע לכם למצוא את האבדה? איך הודיתם לו?

השבת אבדה

ל"ו (שמות כג, ד)

סרטון השבת
אבדה - טובי דובי

פרשה על האפה

בעקבות השיחה בגן יוכלו הילדים לעטר את המעמד לשולחן השבת. כל ילד, על פי בחירתו, יצייר חפץ שנמצא או אבד. המעמד לשולחן השבת ישמש תזכורת לפעילויות בגן ובאמצעותו יוכלו הילדים לחלוק את חווית הלמידה עם בני המשפחה.

"אבן טוען היתה בירושלים"

"אבן טוען היתה בירושלים, כל מי שאבדה לו אבדה נפנה לשם, וכל מי שמוצא אבדה נפנה לשם - זה עומד ומכריז, וזה נותן סימנים ונוטלה" (בבא מציעא כח, ב).

בזמן שבית המקדש היה קיים, היו עולים לבית המקדש שלוש פעמים בשנה - בפסח, שבועות וסוכות - ובשלוש הזדמנויות אלו היו מכריזים ב"אבן הטוען" על אבדות שנמצאו.

"אבן הטוען" נקראת כך משום שמחפשי אבדותיהם היו באים אליה לטעון טענות בעלות על האבדות. כדי למנוע טעויות היו נותנים סימנים לזיהוי האבדה.

לאחר חורבן המקדש התקינו חכמים שמוצא האבדה יכריז עליה בבית הכנסת. גם כאן על בעל האבדה לתת סימנים לאבדתו כדי להוכיח את בעלותו על האבדה.

אפשר לספר לילדים על אבן הטוען ועל דרך קיום מצות השבת אבדה בזמן שבית המקדש היה קיים.

סימנים

אפשר לפתח עם הילדים את מושג הסימנים בהשבת אבדה. נוכל להסביר שיכולים להיות סימנים מכמה סוגים: לעיתים הסימן נמצא באבדה עצמה, לדוגמה: סוודר בעל איור מיוחד. לעיתים מקום המציאה הוא עצמו הסימן - המעיל נשכח על הספסל ליד המגלשה בגן השעשועים, וכן הלאה.

אפשר לשאול את הילדים:

? אילו היית מוצא חפץ שאבד לך - איך היית מתארים אותו? אילו סימנים היית נותן למוצא כדי להוכיח שהאבדה שמצא היא שלך?

? האם מצאת פסל אבדה? מתי והיכן? מה עשית בה?

במפגש, הגננת יכולה לבקש מאחד הילדים לצאת למטבח ובניתיים תחביא חפץ מחפציו. כשהילד חוזר, מספרים לו מה החבאנו, ומבקשים ממנו סימנים.

כדאי לחשוב ולדון יחד איפה וכיצד אפשר להכריז בימינו על אבדות שנמצאו.

